higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)

LANDBOUBESIGHEID
NKR VLAK 3

16 November 2022

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES AAN NASIENERS

1. Sien al die vrae na.
2. Volg die antwoorde volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
3. Gebruik slegs ’n rooi pen.
4. Maak jou regmerkies en kruisies netjies en leesbaar.

AFDELING A

VRAAG 1

1.1 B
1.2 B
1.3 D
1.4 C
1.5 D
1.6 A
1.7 A
1.8 D
1.9 B
1.10 C

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 2

2.1 Waar
2.2 Onwaar
2.3 Onwaar
2.4 Waar
2.5 Onwaar
2.6 Waar
2.7 Onwaar
2.8 Onwaar
2.9 Waar
2.10 Waar

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 3

3.1 J
3.2 K
3.3 L
3.4 I
3.5 D
3.6 E
3.7 F
3.8 H
3.9 C
3.10 B

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 4

4.1 instandhouding
4.2 verslag
4.3 inkomste
4.4 stelselmatig
4.5 waarneming
4.6 marknavorsing
4.7 belegging
4.8 gelykbreek
4.9 handel
4.10 vraag

(10 × 1) **[10]**

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B

VRAAG 5

5.1 5.1.1 Vaste koste is daardie koste wat nie aan die winsgewendheid van die besigheid gekoppel is nie.

5.1.2 Die bestudering van grafieke en syfers om inligting oor ’n sekere mark te kry.

5.1.3 Die waarde van natuurlike hulpbronne soos grond, lug en water.

5.1.4 Die bedrag geld wat oor is nadat uitgawes van inkomste afgetrek is.

5.1.5 Bedrag wat ingestoot word om die besigheid te begin.

5.1.6 ’n Maatreël wat gebruik word om te identifiseer of ’n sekere vrug/groente gereed is om geoes te word.

5.1.7 Om iets te skuld of iets wat joune is.

5.1.8 Direkte koste is koste wat direk aan ’n sekere onderneming gekoppel word.

5.1.9 Die geld wat aan werkers betaal word vir hulle dienste.

5.1.10 Is die tyd wat dit neem vir die plaas om sy produkte te produseer.

(10 × 2) (20)

5.2
- Maak dreins skoon
- Beheer indringerplante
- Maak en hou voorbrande in stand
- Bou en herstel heinings
- Hou ander plaasgeboue in stand
- Skraap paaie
- Hou kante langs paaie in stand
- Maak diere se behuising skoon en hou dit in stand
- Hou elektriese kragpunte en toerusting in stand
- Gaan pompe en windpompe na
- Vestig en handhaaf erosiebeheer
- Herstel lekkasies
- Hou besproeiingstoerusting in stand en herstel dit (Enige 5 × 1) (5)

5.3
- Wet op Nasionale Water (1998)
- Wet op Veld- en Bosbrande (1998)
- Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne 1983
- Wetsontwerp op Volhoubare Benutting van Landbouhulpbronne (2003) (4)

5.4
- Gesondheid en veiligheid is baie belangrik op die plaas; alle werknemers moet altyd veilig voel.
- Belangrikste rede is dat voedselprodukte veilig moet wees vir gebruik deur mense en diere.
- Mense word nie in gevaar gestel deur die infrastruktuur te gebruik nie.

(3 × 2) (6)
[35]

VRAAG 6

6.1
- Bankstaat
- Kasjoernaal
- Kostebegroting
- Werkplan (4)

6.2
- Besnoei uitgawes deur veranderlike koste soveel as moontlik te verminder.
- Neem korttermyn lening uit om onmiddellike kostes te dek.
- Reël ’n oortrokke fasiliteit of ander krediet by jou bank.
- Samel geld in wat aan jou besigheid geskuld word, veral uitstaande rekeninge.
- Koop kapitaal toerusting op huurkoop of huur dit om die paaiemente oor ’n langer tydperk te versprei.
- Maak sommige van jou beleggings te gelde.
- Reël om jou betalings te vertraag. (7)

6.3
- Menslike en sosiale volhoubaarheid ✓ – om seker te maak dat jou landboubesigheid nie mense skaad of gemeenskappe benadeel nie.✓
- Ekonomiese volhoubaarheid ✓ – om seker te maak dat jou landboubesigheid winsgewend is en dat geld verstandig bestee word.✓
- Omgewingsvolhoubaarheid ✓ – om seker te maak dat jou boerderybedrywighede nie die grond benadeel, die aarde besoedel of waardevolle hulpbronne uitput sonder om dit te vervang nie. (3 × 2) (6)

6.4 Sosiale volhoubaarheid: Nasionale sosiale kapitaal✓
- Netwerke✓ en verhoudings tussen mense✓

Grootskaalse sosiale kapitaal✓
- Besigheid✓ en regering werk saam as vennote✓

Kleinskaalse sosiale kapitaal✓
- Gedeelde kennis en vaardighede✓
- Gemeenskapsleierskap✓
- Opbou van kapasiteit (Enige 2 × 1) (9)

6.5 6.5.1
- Kontroleer die vervaldatums gereeld
- Berg in ’n toesluitkas
- Teken alle handwerktuie aan wat aan werkers gegee word
- Gereedskapstoor moet gesluit word
- Hou voorraad van alle gereedskap
- Een persoon moet verantwoordelik wees vir gereedskapstoor
- Teken aan wie watter gereedskap gebruik, tydens uitreiking en wanneer dit terug gebring het
- Stoor gereedskap korrek – in dieselfde plek (Enige 5 × 1) (5)

6.5.2
- Lokvalle
- Ondersoek en telling
- Monitering
- Monsterneming van siek plante (4)

[35]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

VRAAG 7

7.1 7.1.1
A Direkte koste is koste wat direk aan ’n sekere onderneming gekoppel kan word,✓✓ bv. hoendervoer, inentings teen varkgriep.✓

B Indirekte koste is koste wat nie direk aan een onderneming gekoppel kan word nie,✓✓ bv. huurgeld betaal vir ’n plaas.✓

C Vaste koste verander nie as gevolg van die vlak van produksie of die aantal items wat geproduseer word,✓✓ bv. rente op lenings.✓

D Veranderlike koste is daardie koste wat met die vlak van produksie verander,✓✓ bv. saailinge, water.✓ (12)

7.1.2 Wins word gemaak deur meer inkomste as uitgawes/kostes te hê; dus hoe laer die kostes is, hoe meer wins sal jy kry en as kostes hoog is sal jou wins minder wees of jou besigheid kan ’n verlies ly. (3)

7.1.3

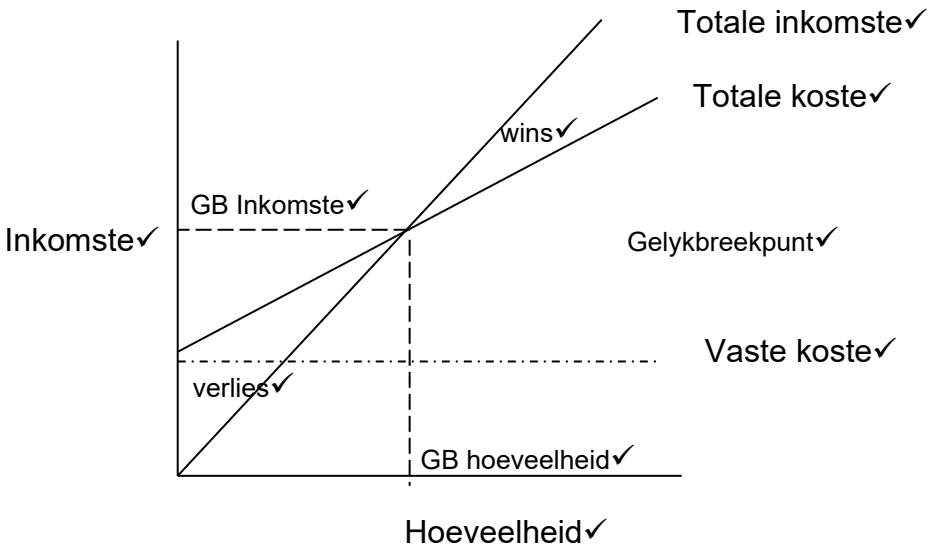

Gelykbreek is wanneer die besigheid in ’n stadium is waar dit nóg ’n verlies ly nóg ’n wins maak; dit is wanneer totale inkomste gelyk is aan totale koste.✓✓✓ ’n Voorbeeld is wanneer dit R2 kos om appels te verbou en ek ’n appel vir R2 verkoop; geen wins is gemaak nie en geen verlies is gely nie, dus kry ek terug wat ek ingesit het.✓✓✓ (15)

7.2
- Om in staat te wees om verkoopsvolume te projekteer.
- Om die winsgewendheid vir begrotingsdoeleindes te voorspel.
- Om in staat te wees om pryse te voorspel.
- Om te weet van verbruikerstendense en dit te verstaan.
- Om te weet wie jou mededingers is en hulle te verstaan.
- Om te weet wie jou mark is en dit te verstaan. (6)

7.3
- Inkomste
- Vaste verantwoordelikhede
- Rentekoers
- Leningstydperk (4)

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou